

Perhekeskuksen palvelut

Liite C

Tässä liitteessä kuvattu omavalvontasuunnitelman yksiköiden vastuuhenkilöiden yhteystiedot, toimipisteet ja jatkossa sijaintipaikat ja palvelun tarkempi kuvaus. Muilta osin tiedot ovat yhteisessä omavalvontasuunnitelmassa.

1.2 Palveluyksikön perustiedot

Sote-palvelut, terveydenhuolto, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, **perhekeskus**

Vastuuhenkilöiden yhteystiedot: sähköposti on pääosin muotoa etunimi.sukunimi@varha.fi, poikkeukset kirjattu yhteystietoihin

Perhekeskus

Perhekeskusjohtaja Terhi Vierikko 0503146012
Perhekeskuksen ylilääkäri Kaarina Koskinen 0505649195

Keskitetty perhekeskuspalvelut

Palvelupäällikkö Pirjo Parviainen 0504798548

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut

Osastonhoitaja Samu Montonen 0406194784
Vastaava sairaanhoitaja Ramoona Julin (sij.) 0504764970
Tiimivastaava Ida Isotalo 0440382445

Perheneuvola

Itäisen perheneuvolan johtava sosiaalityöntekijä Pia Pelkonen 0505213362
Keskisen perheneuvolan johtava sosiaalityöntekijä vs,
Tiina Saarinen-Salmi 0405143428
Läntisen perheneuvolan palveluesihenkilö Hannele Elo-Kuru 0400899770
Turun perheneuvolan palveluesihenkilö Kimmo Kiviranta 0449017781

Perhekeskuslääkärit

Turun neuvolapalveluiden apulaisylilääkäri Maarit Hakanen,
maarit.h.hakanen@varha.fi 0449073602
Turun kouluterveydenhuollon apulaisylilääkäri Maarit Mäkilä 0401835403
Turun opiskeluterveydenhuollon apulaisylilääkäri Satu Hedborg 0400772981
Itäisen, Keskisen ja Läntisen alueen virka avoinna

Itäinen perhekeskus

Kunnat: Kemiönsaari, Parainen, Salo, Somero
Palvelupäällikkö Annette Karlsson 0404885511

Neuvolapalveluiden osastonhoitajat

Osastonhoitaja Jenni Hartikainen 0505999927
Vastaava terveydenhoitaja Outi Ramstedt 0404885541

Vastaava terveydenhoitaja Bettina Ek	0404823525
Johtava psykologi Eeva Holmberg	0405731805
<i>Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto</i>	
Osastonhoitaja Kati Tuomisto-Lundberg	0447792551
Vastaava terveydenhoitaja Bettina Ek	0404823525
Vastaava terveydenhoitaja Outi Ramstedt	0404885541

Kuraattori- ja psykologipalvelut

Johtava psykologi Eeva Holmberg	0405731805
Johtava kuraattori Annu Áfelt	0504301696

Keskinen perhekeskus

Kunnat: Aura, Kaarina, Koski TI, Lieto, Loimaa, Marttila, Oripää, Paimio, Pöytyä, Sauvo

Neuvolapalvelut

Palvelupäällikkö Päivi Heinonen, paivi.s.heinonen@varha.fi	0503145237
---	------------

Osastonhoitaja Liisa Aarnio	0406124170
Vastaava terveydenhoitaja Heidi Pollari	0504062489

Opiskeluhuollon palvelut

Palvelupäällikkö Sari Ahanen	0407721863
------------------------------	------------

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Osastonhoitaja Kaija-Leena Rasimus	0405968567
Vastaava terveydenhoitaja Kaisa Heinonen	0405857017

Kuraattori- ja psykologipalvelut

Johtava kuraattori Liisa Hankavuori	0406297829
Johtava psykologi Anna-Kaisa Nuutero-Koski	0505692223

Läntinen perhekeskus

Kunnat: Kustavi, Laitila, Masku, Naantali, Nousiainen, Mynämäki, Pyhäranta, Raisio, Rusko, Taivassalo, Uusikaupunki, Vehmaa

Neuvolapalvelut

Palvelupäällikkö Monica Mäenpää	0401838387
---------------------------------	------------

Osastonhoitaja Anne Murtojärvi	0447971903
Palveluyksikön esimies vs. Jonna Aronen	0400236700

Opiskeluhuollon palvelut

Palvelupäällikkö Hannele Nikander-Tuominen	0447819056
--	------------

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Osastonhoitaja Riikka Nummela	0406101272
-------------------------------	------------

Perhepalveluiden päällikkö Riitta Malmivaara 0444357705

Kuraattoripalvelut

Johtava kuraattori Anne Kause 0401920648

Psykologipalvelut

Johtava koulupsykologi Suvi Kaila 0401677828

Turun perhekeskus

Neuvolapalvelut

Palvelupäällikkö Tytti Lääperi 0449073361

Neuvolat

Osastonhoitaja Eveliina Falkstedt 0406148470

Osastonhoitaja Mia Jansen 0449075030

Osastonhoitaja Minna Kulma 0401835402

Osastonhoitaja Iina Lenz 0447493148

Apulaisylilääkäri Maarit Hakanen 0449073602

Neurolapsykologit

Vastaava psykologi sij. Annina Väliaho 0401527607

Opiskeluhuollon palvelut

Palvelupäällikkö Annie Turunen 0504672014

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Osastonhoitaja Leena Haaristo 0505950417

Osastonhoitaja Terhi Sui 0449073359

Kuraattoripalvelut

Johtava kuraattori Jari-Vekke Lindfors 0401868731

Psykologipalvelut

Johtava koulupsykologi Petri Tiitta 0449072356

Toimipaikat

Keskitetyt perhekeskuspalvelut

Perheneuvolat:

Itäinen Perheneuvola

Salon perheneuvola

Paraisten perheneuvola

Keskinen perheneuvola

Auran perheneuvola

Kaarinan perheneuvola

Liedon perheneuvola

Loimaan perheneuvola
Paimion perheneuvola
Läntinen perheneuvola
Nousiaisten perheneuvola
Laitilan perheneuvola
Raision perheneuvola
Uudenkaupungin perheneuvola
Turun perheneuvola

Itäinen perhekeskus

Neuvolat

Pargas mödra- och barnrdg
Nagu servicepunkt
Korpo servicepunkt
Houtskär servicepunkt
Iniö servicepunkt
Kimitoöns mödra- och barnrdg
Dalsbruk servicepunkt
Salon äitiys- ja lasten neuvola
Someron neuvola ja ehkäisyneuvola
Uskelankadun neuvola
Tupurin neuvola
Läntisen terveysaseman neuvola
Salo pääterveysaseman neuvola
Suomusjärven neuvolat (Kiikala, Kisko, Suomusjärvi)
Perttelin neuvola
Kuusjoen neuvola
Perniön neuvola
Halikon neuvola

Koulut

Sunnanberg skola
Skräbböle skola
Kirjala skola
Nilsbyn koulu
Koivuhaan koulu
Träsk skola, Houtskär
Utön koulu
Kyrkbackens skola, Nagu
Skärgårdshavets skola, Korpo
Ulkosaariston koulu, Korppoo
Malm Skola
Iniö skola
Sarlinska högstadiet
Paraisten seudun koulu
Amosparkens skola
Västanfjärds skola
Taalintehtaan koulu
Hitis Rosala skola
Dalsbruks skola
Kimitonejdens skola
Kemiönsaaren keskuskoulu

Alhaisten koulu
Hajalan koulu
Hähkänän koulu
Inkereen koulu
Kaivolan koulu
Komisuon koulu
Kuusjoen koulu
Mustamäen koulu
Muurlan koulu
Märynummen koulu
Ollikkalan koulu
Salo Svenska Skola
Pajulan koulu
Sirkkulan koulu
Suomusjärven koulu
Särkisalons koulu
Teijon koulu
Toijan koulu
Tupurin koulu
Vaskion koulu
Uskelan koulu
Perniön yhtenäiskoulu
Armfeltin koulu
Hermannin koulu
Moision koulu
Hakastaron koulu
Joensuun koulu
Kirkonmäen koulu
Oinasjärven koulu
Pitkäjärven koulu
Kiirun koulu

Oppilaitokset

Pargas svenska gymnasium
Paraisten lukio
Axxell
Optima
Kimitoöns gymnasium
Axxell
Salon seudun ammattiopisto
Halikon lukio
Perniön lukio
Salon lukio
Someron lukio

Keskinen perhekeskus

Neuvolat

Kaarinan pääterveysaseman neuvola (vain ehkäisyneuvola)
Valkeavuoren neuvola
Littoisten neuvola
Piikkiön neuvola
Piispanlähteen neuvola

Paimion neuvola
Sauvon neuvola
Loimaan neuvola
Oripään neuvola
Liedon neuvola
Tarvasjoen neuvola
Marttilan neuvola
Koski TL neuvola
Auran neuvola
Kyrön neuvola
Yläneen neuvola

Koulut

Auran yhtenäiskoulu
Auran kirkonkulman koulu
Riihikosken yhtenäiskoulu
Yläneen yhtenäiskoulu
Elisenvaaran yhtenäiskoulu
Ilmaristen yhtenäiskoulu
Jokilaakson koulu
Kosken seudun yläaste
Littoisten koulu
Loukkaisten koulu
Marttilan koulu
Pahkamäen koulu
Taatilan yhtenäiskoulu
Talolan koulu
Tarvasjoen yhtenäiskoulu
Yliskulman koulu
Asemanseudun koulu
Hirvikosken yhtenäiskoulu
Kauhanojan koulu
Keskuskoulu
Kirkonkylän koulu Alastaro
Metsämaan koulu
Niinijoen koulu
Oripään koulu
Puistokadun koulu
Loimaan evankelinen kansanopisto
Auranlaakson koulu
Niemenkulman koulu
Rungon koulu
Ristikallion koulu
Kotimäen koulu
Valkeavuoren Yläkoulu
Valkeavuoren alakoulu
Hovirinnan koulu
S:t Karins svenska skolan
Piispanlähteen alakoulu
Piispanlähteen yläkoulu
Kuusiston koulu
Empon koulu

Piikkiön yhtenäiskoulu
Toivonlinnan yhteiskoulu
Hanhijoen koulu
Jokelan koulu
Kriivarin koulu
Vistan alakoulu
Vistan yläkoulu
Sauvon koulu
Ls-Paimion markki ja Veikkari

Oppilaitokset

Elisenvaaran lukio
Kosken lukio
Novida Lieto
Liedon lukio
Novida Hämeentien yksikkö
Novida Myllykyläntien yksikkö
Novida Turuntien yksikkö
Novida Loimaan lukio

Läntinen perhekeskus

Neuvolat

Uudenkaupungin neuvola
Taivassalon neuvola
Vehmaan neuvola
Laitilan neuvola
Maskun neuvola
Nousiaisten neuvola
Mynämäen neuvola
Raision keskustan neuvola
Paikkarin neuvola
Raisio Kuloisten neuvola
Raisio Petäsmäen lastenneuvola
Vahdon neuvola
Ruskon neuvola
Naantalin neuvola
Luonnonmaan neuvola
Merimaskun neuvola
Rymättylän neuvola

Koulut

Masku Askaisten koulu
Masku Kurittulan koulu
Masku Lemun koulu
Masku Seikelän koulu
Masku Tammenahjon koulu
Masku Hemmingin koulu
Nousiainen Henrikin yhtenäiskoulu
Nousiainen Kirkonpiirin koulu
Nousiainen Valpperin koulu
Mynämäki Aseman koulu
Mynämäki Karjalan koulu

Mynämäki Laurin koulu
Mynämäki Pyhän koulu
Mynämäki Tavastilan koulu
Kustavin koulu
Taivassalon yhtenäiskoulu
Vehmaan koulu
Laitila Kappelinmäen koulu
Laitila Kyläkoulut
Laitila Varpeen koulu
Pyhäranta Ihoden koulu
Pyhäranta Reilan koulu
Pyhäranta Rohdaisten koulu
Uusikaupunki Hakametsän koulu
Uusikaupunki Kalannin koulu
Uusikaupunki Lokalahden koulu
Uusikaupunki Pyhämaan koulu
Uusikaupunki Saarniston koulu
Uudenkaupungin yhtenäiskoulu
Naantali Karvetin koulu
Naantali Kuparivuoren koulu
Naantali Lietsalan koulu
Naantali Luonnonmaan koulu
Naantali Merimaskun koulu
Naantali Rymättylän koulu
Naantali Taimon koulu
Naantali Velkuan koulu
Naantali Maijamäen koulu
Naantali Suopellon koulu
Raisio Ihalan koulu
Raisio Kuloisten koulu
Raisio Kaanaan koulu
Raisio Kerttulan koulu
Raisio Tahvion/Tikanmaan koulu
Raisio Friisilän koulu
Raisio MyllyAntin koulu
Raisio Vaisaaren koulu lakkaa 31.12.2025, Tiedonpuiston koulu 1.1.2026 lähtien
Rusko Laukolan koulu Vahto
Rusko Hiidenvainion koulu
Rusko Kirkonkylän koulu
Rusko Maunun koulu

Oppilaitokset

Nousiaisten lukio
Mynämäen lukio
Laitilan lukio
Uudenkaupungin lukio
Raision lukio
Naantalin lukio
Uusikaupunki Novida
Uusikaupunki Spesia
Laitila Winnova
Raseko

Turun perhekeskus

Neuvolat

Syvälahden neuvola
Mäntymäen neuvola
Ruotsinkielinen neuvola
Lausteen neuvola
Varissuon neuvola
Hämeenkadun neuvola
Vasaramäen neuvola
Riimin neuvola
Paattisten neuvola
Ypsilonin neuvola
Brahen neuvola
Pansion neuvola
Suikkilan neuvola

Koulut

Aunelan koulu
Cygnaeus skola
Haarlan koulu
Hannunniitun koulu
Hepokullan koulu
Ilpoisten koulu
Jäkärän koulu
Katariinan koulu
Kiinamylyn koulu
Lausteen koulu
Luolavuoren koulu
Luostarivuoren koulu
Mikaelin koulu
Nummenpakan koulu
Paattisten koulu
Pansion koulu
Puolalan koulu
Puropellon koulu
Pääskyvuoren koulu
Raunistulan koulu
Rieskalähteen koulu
Satulavuori
Sirkkala skola
St Olofsskolan
Syvälahden koulu
Teräsrautelan koulu
Topeliuksen koulu
Turun kansainvälinen koulu
Turun Lyseon koulu
Turun Normaalikoulu
Turun Steiner-koulu
Vasaramäen koulu
Vähä-Heikkilän koulu
Wäinö Aaltosen koulu

Yli-Maarian koulu

Oppilaitokset

Ammattiopisto Spesia
Aninkaisten koulutalo
Axxell
Juhannuskukkulan koulutalo
Katedralskolan i Åbo
Kerttulin lukio
Lemminkäisenkadun koulutalo
Linnasmäen opisto
Logistiikan koulutuskeskus, Kuormakatu
Luostarivuoren Lyseon lukio
Paasikiviopisto
Peltolan koulutalo
Puolalanmäen lukio
Ruiskadun koulutalo
Turun Aikuiskoulutuskeskus (AKK)
Turun Ammattiopistosäätiö (TAO)
Turun iltalukio (TUVA ja oppivelvolliset)
Turun Kansainvälisen lukio
Turun klassillinen lukio
Turun konservatorio
Turun Kosmetologikoulu
Turun Normaalikoulun lukio
Turun Steiner-koulun lukio
Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio
TYA-oppilaitoksen Turun Hierojakoulu
Työtehoseura

Keskitetyt perhekeskuspalvelut

Psykiatriset sairaanhoitajat työskentelevät kouluilla

Itäinen perheneuvola

Salon perheneuvola
Paraisten perheneuvola

Keskinen perheneuvola

Auran perheneuvola
Kaarinan perheneuvola
Liedon perheneuvola
Loimaan perheneuvola
Paimion perheneuvola

Läntinen perheneuvola

Nousiaisten perheneuvola
Raision perheneuvola
Uudenkaupungin perheneuvola

Turun perheneuvola

1.3 Palvelut, toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet

Perhekeskuspalvelut

Perhekeskus on yhteen sovitettu palvelukokonaisuus, joka sisältää lapsille, nuorille ja perheille suunnatun hyvinvointia, kasvua ja kehitystä edistävän toiminnan sekä varhaisen tuen palvelut. Perhekeskuksen palvelut toimivat ja niitä johdetaan yhtenä kokonaisuutena. Perhekeskuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat ehkäisy-, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, opiskeluhuollon palvelut; koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut sekä perustason lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut (Terveystieteiden laaki 136/2010 15 §, 15 a §, 16 §, 17 §, 17 a §, 27 § ja 28§) Lisäksi perhekeskuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat sosiaalihuoltolain mukaiset ennaltaehkäisevä perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu ja perheneuvolapalvelut (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 18 §, 18 a § ja 26 §). Perhekeskuksen lääkäripalvelut toteutetaan osittain perhekeskuksen lääkäreiden ja osittain avoterveydenhuollon lääkäreiden (ns. sektorityö) toimesta.

Perhekeskuspalveluille on ominaista palvelupisteiden suuri määrä. Perhekeskuksen palvelupisteet toimivat eri puolilla Varsinais-Suomea ja pääsääntöisesti omissa kiinteistöissä tai koulujen ja oppilaitosten yhteydessä. Neuvolapalveluita on tarjolla 61 toimipisteessä. Opiskeluhuollon palveluita tuotetaan 186 perusopetuksen koulussa ja 58 toisen asteen oppilaitoksessa, pääasiassa lähipalveluina.

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut (jatkossa neuvola) sisältää terveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut. Perhesuunnittelu- ja ehkäisyneuvolapalvelut sisältyvät neuvolan palveluihin. Neuvolapalveluihin kuuluvat myös neuvolapsykologien palvelut eli neuvolapalveluissa tarjotaan lasten perustason mielenterveyspalveluita.

Neuvolapalveluiden toimintaa ohjaa valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta. Neuvolapalvelut koostuvat määräaikaista ja laajoista terveystarkastuksista, kotikäynneistä, ryhmätapaamisista sekä etäyhteydellä toteutetuista kohtaamisista raskaana olevien ja alle kouluikäisten lasten perheiden kanssa. Toimintaa toteutetaan vastaanottokäyntien lisäksi myös puhelimitse sekä chatin avulla. Asiakkailta on myös mahdollisuus käyttää monenlaisia itsehoito- ja digipalveluita.

Neuvolan perustehtävänä on raskaana olevan ja lasta odottavan perheen sekä alle kouluikäisen lapsen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, hyvän vanhemmuuden vahvistaminen, lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen,

terveys- ja hyvinvointiriskeihin puuttuminen ja varhainen tuki sekä sairauksien ehkäisy.

Määräaikaisten lakisääteisten terveystarkastusten lisäksi neuvolapalveluita suunnitellaan asiakkaan kanssa myös yksilöllisen ja erityisen tuen tarpeen tilanteissa. Asiakkaiden asioiden hoitamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla tehdään yhteistyötä muiden lapsiperhepalveluiden, naistenklinikan sekä lastenklinikan kanssa. Varsinainen sairaanhoito ei kuulu neuvolapalveluihin, mutta pitkäaikaissairaudet ja yksilölliseen arviointiin perusteella tarvittava tarttuvien tautien seulonta huomioidaan neuvolapalveluissa.

Lastenneuvoloissa toimii myös moniammatillisia arviointi- ja konsultaatiotiimejä (esim. neuvolatiimit, Monark-toiminta).

Ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolasta saa apua perheen perustamiseen sekä neuvontaa ehkäisyyn liittyvissä asioissa. Ehkäisyneuvolan palveluihin kuuluvat raskauden ehkäisyn aloitus ja seuranta sekä ehkäisyvälineiden asennukset ja poistot. Palveluissa saa tietoa seksitautien ehkäisyyn, tutkimuksiin ja hoitoon liittyvistä asioista. Ehkäisyyn liittyvää neuvontaa annetaan myös terveyskeskuksista, äitiys- ja lastenneuvoloista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueella raskauden ehkäisy on maksutonta alle 20-vuotiaille Varsinais-Suomessa asuville, ja pitkäaikaisen ehkäisyn osalta alle 26-vuotiaille. Kun henkilö on täyttänyt 20 vuotta, hyvinvointialue tarjoaa kertaalleen maksuttoman pitkäaikaisen ehkäisyvälineen (kierukka tai kapseli) kunnes täyttää 26 vuotta. Maksuttomasta ehkäisystä on kerrottu tarkemmin [Varhan verkkosivuilla](#).

Neuvolan lääkäripalvelut tuotetaan sekä perhekeskuksen lääkäripalveluiden toimesta että avoterveydenhuollon sektorityönä. Neuvolalääkäri toimii tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajan ja tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Ajan neuvolalääkärin vastaanotolle saa terveydenhoitajan kautta.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtävänä on lasten, nuorten, opiskelijoiden ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, hyvän vanhemmuuden vahvistaminen, terveys- ja hyvinvointiriskeihin puuttuminen sekä sairauksien ehkäiseminen. Lisäksi perustehtävänä on opiskelukyvyn tukeminen ja osallistuminen hyvien oppimisedellytysten luomiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Jokaisella oppilaitoksella on nimetty terveydenhoitaja ja palvelut järjestään kouluissa ja oppilaitoksissa. Yhteyden saa puhelimitse, vastaanotolle voi tulla ajanvarauksella tai

avovastaanottoaikana ilman ajanvarausta. Oppilas tai opiskelija tavataan vastaanotolla terveystarkastuksissa tai tarvelähtöisen tuen käynnillä. Käynneillä on tarvittaessa myös huoltaja/-t. Lääkäripalvelut koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon tuotetaan sekä perhekeskuksen lääkäripalveluiden toimesta että avoterveydenhuollosta sektorityönä. Lääkäri toimii tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajan ja muun opiskeluhuollon kanssa. Ajan koulu- tai opiskeluterveydenhuollon lääkärin vastaanotolle saa terveydenhoitajan kautta.

Kouluterveydenhuollossa näön tarkastuksessa käytetään apuna laillistettua optikkoa tai silmälääkärinä, kun terveystarkastuksessa näön tutkimuksessa todetaan tarve jatkotutkimuksille. Optikon ja silmälääkärin palvelut hankintaan ostopalveluna. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tai lääkäri arvioivat lähettämisen kriteerit ja ostopalveluiden tarvetta.

Sairaanhoito ei kuulu lakisääteisesti kouluterveydenhuoltoon, mutta joidenkin sairauksien hoidosta ja hoitokäytänteistä on sovittu yhteistyössä avoterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa. Mm. ADHD:n (diagnosointi ja lääkehoidon seuranta), lievästi masentuneiden sekä ahdistuneiden hoito.

Sen sijaan valtioneuvoston asetuksessa opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja terveyden- ja sairaanhoitopalveluja ovat 2 ja 3 luvussa säädettyjen terveystarkastusten ja terveystieteiden lisäksi:

- 1) mahdollisten mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus;
- 2) seksuaaliterveyttä edistävät palvelut, jotka sisältävät seksuaalisuutta ja parisuhdetta koskevan neuvonnan, hedelmättömyyden ehkäisyn, seksuaalisen ja sukupuolisen suuntautumisen tukemisen, sukupuolitautien torjunnan ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyn sekä seksuaaliterveyteen liittyvän muun neuvonnan ja tarvittaessa jatkohoitoon ohjauksen;
- 3) suun terveydenhuollon palvelut, jotka sisältävät terveystieteiden neuvonnan, suun- ja hampaiden yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset ja hoidon sekä suun terveydenhuollon ammattihenkilön terveystarkastuksen perusteella laatiman omahoidon sisältävän hoitosuunnitelman;
- 4) muut perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoidon palvelut sekä jatkohoitoon ohjaus.

Opiskelijoiden terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän toiminnan sekä terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, jonka on edistettävä opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä.

Koulu- ja opintopsykologipalvelut

Koulu- ja opintopsykologipalvelut ovat osa opiskeluhoitoa. Psykologipalveluiden perustehtävänä on edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Opiskeluhoitoon psykologipalvelu on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea tarjoava palvelu, mutta palvelun piirissä ovat kaikki opiskelijat esiopetuksesta toiselle asteelle, vaikka heidän palvelutarpeensa olisi muiden terveys- ja sosiaalipalvelujen piirissä. Opiskeluhoitoon psykologipalveluissa tehdään arvioita ja selvittelyjä kaikille palvelun piirissä oleville opiskelijoille yhteydenottojen ja ohjausten perusteella, ja palvelussa arvioidaan opiskelijan palvelun ja hoidon tarve.

Koulu- ja opintopsykologipalvelut tuotetaan pääosin omana palveluna ja siten, että kouluille ja oppilaitoksille on nimetty psykologi. Psykologien rekrytoinnissa on ollut haasteita jo vuosia tietyillä hyvinvointialueen reuna-alueilla. Näissä tilanteissa palvelua hankitaan potilaskohtaisina ostopalveluina, tai sisäisin järjestelyin.

Kaikkia koskeva opiskeluhoito (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja psykologit) osallistuu oppimista ja koulunkäyntiä haittaavien pulmien selvittelyyn ja tuen tarjoamiseen yhdessä muiden opiskeluhoitoon ammattilaisten kanssa. Tarvittaessa osallistutaan opiskelijan yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) toimintaan sekä oppimisen tuen ryhmiin.

Opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa koulun toimintakulttuuria ja se edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, sosiaalista vastuullisuutta ja vuorovaikutusta ja osallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu kaikille oppilaitoksen yhteisön henkilöstön jäsenille ja sillä tarkoitetaan esim. vuorovaikutustaitojen ja mielenterveyden edistämistä, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyä, opintojen järjestämistä hyvinvointia tukevaksi, opintojen etenemisen edistämistä, opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistamista sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukemista. Jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa toimii opiskeluhoitoryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää opiskeluhoitoon kokonaisuutta ja erityisesti yhteisöllistä työtä. Ryhmä on kokoonpanoltaan monialainen eli ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen ammattilaisia. Koska ryhmän keskeinen tehtävä on koulun yhteisöllisyyden edistäminen, on välttämätöntä, että ryhmään kuuluvat myös oppilaat, opiskelijat ja huoltajat. Opiskeluhoitoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Työn kohteena voi olla ryhmä, luokka tai koko yhteisö. Asioita käsitellään yleisellä ja

yhteisöllisellä tasolla, eikä ryhmä koskaan käsittele yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevaa asiaa.

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäisille opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto (MAR) voi olla tarpeellista opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen opiskelijan monialaista opiskeluhuoltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Opiskelijat ja huoltajat ovat vahvasti osallisina yksilökohtaisessa opiskeluhuoltotyössä.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut toteutuvat perheneuvoloissa sekä psykiatristen sairaanhoitajien kouluihin jakautuvana työnä. Perheneuvolaan asiakas voi hakeutua itse tai tulla ohjattuna. Koulujen psykiatriset sairaanhoitajat tarjoavat varhaisen vaiheen mielenterveys- ja päihdepalveluita perusopetuksen sekä toisen asteen opiskelijoille. Psykiatrisen sairaanhoitajan luona asioidaan silloin, kun kyseessä on laajemmin lapsen tai nuoren elämään vaikuttava mielenterveyden ongelma tai huoli päihteiden käytöstä. Palveluihin tullaan oppilashuollon työntekijöiden ohjaamana. Lääkäripalvelut tulevat joko lasten, nuorten ja perheiden palveluista tai avoterveydenhuollosta.

3.1. Palvelujen saatavuuden varmistaminen

Perhekeskuksen yhdenvertaista saatavuutta edistetään noudattamalla neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluissa NEUKO-tietokantaan kerättyä uusinta näyttöön perustuvaa tietoa ja kansalliset ohjeistukset ja suositukset huomioivaa äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tietoa. Palveluja ja toimintaa kehitetään ja yhtenäistetään hyödyntäen kehittäjäverkostoja, mm. neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykiatristen sairaanhoitajien verkosto.

Neuvolassa, kouluterveydenhuollossa ja opiskeluterveydenhuollossa pyritään ylläpitämään THL:n laatimien suositusten mukaisia äitiys- ja lastenneuvolan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstömitoituksia terveydenhoitajien ja lääkäreiden työntekijäkohtaisista lapsi- ja oppilasmääristä, jotta palvelut voidaan tuottaa määrääjassa ja lakien ja asetusten mukaisesti. Koulupsykologien mitoitus on oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013) määritelty. Palveluiden saatavuutta ja riittävyttä seurataan säännöllisesti perhekeskuksen johtotiimissä. Palveluyksikötasolla palvelupäällikkö ja esihenkilöt ovat vastuussa toiminnan seurannasta sekä tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta. Henkilökunnan vastuulla on toimia yhteisten ohjeiden mukaisesti sekä ilmoittaa mahdollisista riskeistä palvelun saatavuuden varmistamiseksi.

Erityisesti haasteena on ollut koulupsykologien rekrytoinnit ja osalla alueella on kouluja, joihin ei ole pystytty nimeämään koulukohtaista psykologia. Näissä tilanteissa on järjestetty palvelut konsultoivan tai koordinoivan psykologin toimesta tai potilaskohtaisilla ostopalveluluilla.

Osana saatavuuden varmistamista tarkastellaan myös henkilöstöressin tarkoituksenmukaista kohdentumista huomioiden alueellinen yhdenvertaisuus. Huomioimme resurssitarkastelussa alueelliset erot väestörakenteessa sekä etäisyydet palveluihin.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluiden saatavuuden haasteena on psykiatristen sairaanhoitajien sijoittuminen alueellisesti. Koska palvelut eivät vielä jakaudu tasapuolisesti, tullaan tarkastelemaan palvelujen saatavuutta alueellisesti tasapuolisemmaksi sekä mietitään palvelujen tarjoamista mahdollisesti myös keskitetysti kouluilla tarjottavien palvelujen lisäksi. Perheneuvoloiden osaamista hyödynnetään perhetyön osalta aiempaa enemmän.